కొత్త బిచ్చం

—గోవిందరాజు సీతాదేవి

వెంకట్రామయ్యగారు పడక కుర్చీలో పడుకుని కళ్ళు మూసుకున్నారు. పన్నెండు గంటలు కావస్తున్నా కోడలు వంట పూర్తి చేయలేదింకా. వంటగదిలో సంపూర్ణ చేసే గిన్నెల శబ్దం వినిపిస్తూనే ఉంది.

వెంకట్రామయ్యగారు ఉద్యోగం చేసే రోజుల్లో పది గంటలకే భోజనం చేసే అలవాటు. రిటైరైన తరువాత పన్నెండింటికి మార్పుచేయాలంటే చాలా బాధగానే ఉంది. కొడుకు శ్రీధర్‌కి కంపెనీలో ఉద్యోగం. పనిమిదింటికి వెళ్ళి పన్నెండున్నరకి వస్తాడు గనక కోడలు సావధానంగా వంట చేస్తుంది. వెంకట్రామయ్యగారి భార్య వరలక్ష్మమ్మ గనక ఊళ్ళో ఉంటే పది గంటలు దాటకుండానే వంటగది గడపలో నిలబడి, "ఇంకా వంట కాలేదూ? త్వరగా కానివ్వు" అంటూ త్వరపెట్టేసి, భోజనం కానిచ్చేసి, కాస్సేపు మంచంమీద వాలి, కొడుకు భోజనానికి వచ్చేసరికి చిన్న కునుకుకూడా తీసేవారు.

పదిహేను రోజుల క్రితం రెండో కూతురు ప్రసవించే రోజులని, అమ్మని పంపితే ఓ మూడు నెలలు ఉండి వస్తుందని ఉత్తరం వ్రాయటంతో ఆవిడను అక్కడికి పంపక తప్పలేదు. ఆవిడ లేకుంటే తనకి చాలా ఇబ్బందని వెంకట్రామయ్యగారికి తెలుసు. అయితే, ఆడపిల్లని అలా పురుటికి పుట్టింటికే తీసుకురావాలి. అదెలాగూ వీలు పడదు. తనా రిటైరై కొడుకుల మీద ఆధారపడ్డారు. వాళ్ళని ఈ విషయంలో ఎందుకు ఇబ్బంది పెట్టాలని కూతురి అవసరానికోసం భార్యని పంపి తనిలా సర్దుకుపోతున్నారు.

వెంకట్రామయ్యగారు ఉద్యోగం చేసే రోజుల్లో క్షణం విశ్రాంతి లేక — అబ్బ! ఎప్పటికి రిటైరు అయిపోతుందో? హాయిగా ఆఫీసు పీడ లేకుండా రిటైరైన తరువాత స్వేచ్ఛగా పనిమిది గంటలదాకా నిద్ర లేవచ్చు. ఇంకా ఇంకా ఏవేవో చెయ్యొచ్చని కలలు కన్నారు. కానీ, తీరా విశ్రాంతి దొరికేసరికి కాలక్షేపం కాక ఏదో అవస్థ పడవలసి వస్తోంది. ఏ పనీ వ్యాపకాలు లేకుంటే ఇంట్లో అసలే తోచదు.

'ఆ..! ఏదైనా ఒకటి ప్రాణం తీస్తున్నది. ఒకప్పుడు, ఈ సంపూర్ణ వంట ఎంతకీ కాదు!' అంటూ తనలో తానే విసుక్కుంటున్న వెంకట్రామయ్యగారికి వాకిట్లోంచి పాట శ్రావ్యంగా వినిపిస్తోంది.

"మూసే కోవెలగా! మమతలు మల్లెలుగా" పాట చాలా బాగుంది. ఆపకుండా లేచి వాకిలి తలుపు తీసుకుని బయటికి చూస్తున్నారు. సన్నగా పొడుగ్గా దాదాపు అస్థిపంజరంలా ఉన్న ఓ ముప్ఫై ఏళ్ళ స్త్రీ గొంతు చించుకుని పాడుతోంది. మధ్య మధ్య పాడలేక ఆగిపోతుంటే ఒడివయస్సులో ఉన్న అబ్బాయి తాళంతో హార్మోనీ ఖజానికి ఆగకుండా పాట ఆగిపోయేలా ఉద్దేశ్యంతో హార్మోనీ వాయిస్తూ పూరణం అందిస్తున్నాడు. ఆ స్త్రీ గొంతు ఎంత బాగుందో ముఖం అంత అసహ్యంగా ఉంది. స్ఫోటకం మచ్చలతో జిడ్డోడుతూ ఉంది. మధ్య మధ్య ఖంగా ఖంగా దగ్గుతూ సంబాళించుకుని అంతలోనే చరణం అందుకుంటోంది. ఆమె ముఖం చూడకుండా పాట వింటుంటే బాగుంది అనుకుంటూ ఓ అడుగు వెనక్కు వేశారు.

'మూసే కోవెలగా. . . మమతలు మల్లెలుగా. . . ఈ సాహిత్యం ఎంత బాగుందీ. . . మనసు కోవెలా కాదు. . . యాంత్రికంగా బ్రతికే ఈ నాటి మనిషి గుండెకి మమతల మాధుర్యం గ్రహించే శక్తి ఉందా? ఆరిపోతోంది సంగీతం.' అనుకున్నారు వెంకట్రామయ్యగారు.

"అమ్మా. . . ధర్మం చెయ్యండి. అయ్యా, ధర్మం బాబూ. . ." వాళ్ళ గొంతులు మరీ ఖంగుమంటున్నాయి. వెంకట్రామయ్యగారు జేబులో చెయ్యి పెట్టి వెతికితే ఓ పది పైసలబిళ్ళ తగిలింది. అది తీస్తుండగా అంతవరకూ వెనక గడపలో నిలిచి పాట అంతా విన్న సంపూర్ణ— "పొండి. . . పొండి" అంటూ లోపలి కెళ్ళింది.

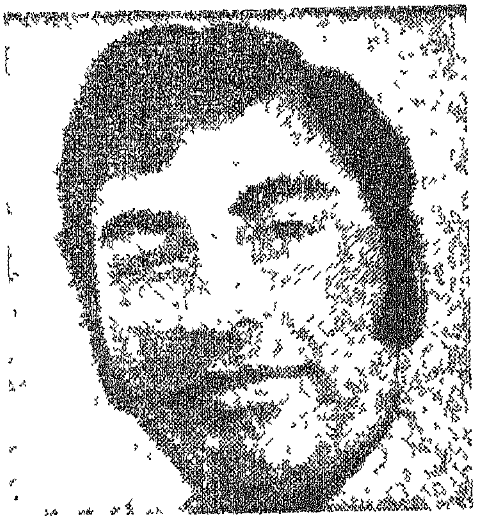

విజయం అతని తల కెక్కిందా ?

ఇటూ అంటూ చెడు చెప్పు చెప్పుతున్నారు.

"విజయానికి చేరిన నా తలకెక్కలేదు—ప్రోటీన్ భరిత బ్రిల్‌క్రీమ్ [illegible] నా జుట్టును ఆరోగ్యంగా, చెదరకుండా ఉంచుతుంది. అదే రహస్యం."

బ్రిల్‌క్రీమ్‌లోని ప్రోటీన్ కేశాల కుదుళ్ళను గట్టి పరచి కేశాలను [illegible]. మీ కేశాలు రోజంతా చక్కగా ఉంటుంది.

[illegible] అంటివి: కేశాల పొందికకు [illegible]. మీరు కూడా [illegible] అనుసరించండి ప్రోటీన్ భరిత బ్రిల్‌క్రీమ్ వాడండి

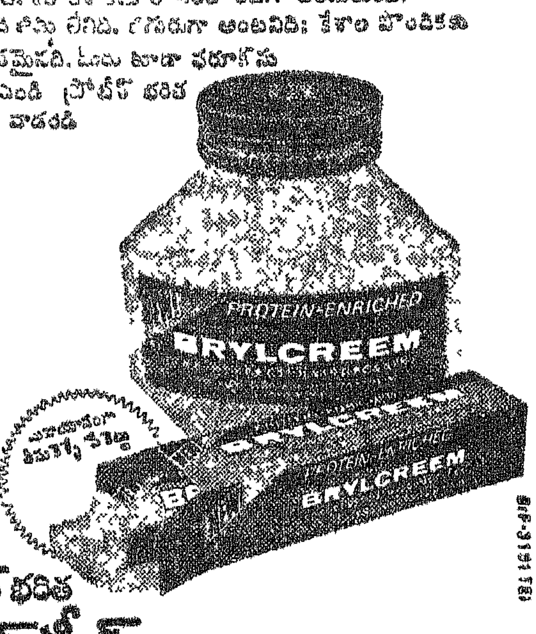

ప్రోటీన్ భరిత
బ్రిల్‌క్రీమ్
అందమయిన కేశాలకు ఆరోగ్యమయిన మార్గం

వెంకట్రామయ్యగారి చేతిలో అప్పుడే ప్లేటులోకి [illegible] ఆలా, [illegible]. ఎవరు పేదవాళ్ళు! గొంతు [illegible] వాడిచే [illegible] ఓ వది ప్లేటులో, కాఫీని [illegible] ఏమిటో [illegible] ఈ మిస్తి వాళ్ళకి [illegible] పది [illegible] ఆలాంటి [illegible] రూపాయలు కాదు. [illegible] ఈ వాటి విలువ ఎంత ఉందో చెప్పి [illegible] ఏం ఎక్కువ ఉంది?

ఆయన ఇలా ఆలోచిస్తూ నిలుచునే ఉన్నారు. [illegible] ఆయన [illegible] లాభం లేదనుకొని [illegible] వెళ్ళిపోయారు.

"నాన్నా, భోజనం చేయరా?" కంచెం [illegible] కొడుకు [illegible] ఆయన [illegible]. శ్రీధర్ ప్రతి రోజూ [illegible] ప్రశ్న అది.

"[illegible]" [illegible] అయింది కదూ [illegible].

[illegible] శ్రీధర్ కి తండ్రి ఆకలికి ఆగలేడని బాగా తెలుసు. భార్య వంట [illegible] చేస్తుందన్న కోపంతో [illegible] లోపలికెళ్ళి [illegible]. అదేదీ [illegible] తినకుండా [illegible] వెళ్ళిపోయారు వెంకట్రామయ్యగారు.

[illegible] చేశారు. [illegible] వినిపిస్తుంది. "[illegible]! [illegible]!" పాట మధ్య మధ్యలో [illegible] వినిపిస్తుంది.

పోనీ, ఓ పావలా కొరకు వాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళి ఇచ్చి వస్తే అన్న ఆలోచన వచ్చింది. [illegible] రెండు రూపాయల కాగితం [illegible] చిల్లర లేదు, వది [illegible]. '[illegible] తప్పకుండా వేస్తే సరి... కాదు... [illegible]... ఇస్తాను... ఈ రెండు రూపాయలూ!' వెంకట్రామయ్యగారు [illegible] తీసుకుని [illegible] ఉండగా శ్రీధర్—"ఎక్కడికంత ఎండలో, నాన్నా? [illegible] కావాలా? నే తెస్తాను" అంటూ వచ్చాడు. అది కాదోయ్, ఆ వాళ్ళకి రెండు రూపాయలు ఇవ్వటానికి వెళుతున్నానని [illegible] చెపితే ఇంకా ఏమన్నా! ఉందా అందుకే— 'ఏం లేదులే... ఏం అక్కరలేదు... నువ్వు విశ్రాంతి తీసుకోరా" అంటూ [illegible]

[illegible] అగ్గి, [illegible] అన్నట్లు [illegible] ఆకలి [illegible] ప్రశాంతంగా [illegible] [illegible] వెంకట్రామయ్యగారు [illegible] [illegible] పాట పాడిన [illegible]

[illegible] అమ్మాయికి [illegible] ఎందుకివ్వలేదు [illegible] అవకాశం ఇచ్చి [illegible] ఉంది! ఇలాంటి మట్టిలో [illegible] ఈ దేశంలో ఎన్ని ఉన్నాయో! ఇలాంటి వాళ్ళ [illegible] అవకాశం [illegible] ఇది జరగదు. ఏం, ఎందుకు [illegible] ప్రయత్నిస్తే [illegible]

[illegible] [illegible] ఆమె [illegible] లాభం లేదు. ఆ [illegible] [illegible] [illegible] ఇలాంటి [illegible] ప్రపంచం [illegible] ఆలాంటి [illegible] [illegible] ఎక్కడ [illegible] తిరుగుతూ [illegible] [illegible]!

కాలం చాలా మారిపోయింది. [illegible] మారిపోతున్నారో [illegible] [illegible] ఉంది. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. అదర్శాలు, [illegible] విలువ [illegible] కనిపించటం లేదు. [illegible]! ఆ పాట పాడే అమ్మాయి అంత [illegible] బాగా లేదులా ఉంది. [illegible] ఏమంటే? [illegible] కనిపిస్తే ఈ రెండు [illegible] ఇచ్చేయాలి. [illegible]... [illegible]

ఆయనకి అపోహనల్లో ప్రతి రోజూలా నిద్ర రావటం లేదు. అప్పుడే శ్రీధర్ కి మళ్ళీ [illegible] అయినట్టుంది. బట్టలు వేసుకుని తండ్రి దగ్గరికొచ్చి, "నాన్నా, ఈ వేళ సాయంత్రం నేనూ, వసుంధరా సినిమాకి వెళ్ళాలనుకుంటున్నాం. [illegible] వెళ్ళకుండా [illegible] ఉన్నా పరే... లేకుండా త్వరగా తిరిగి వచ్చేసినా సరే" అన్నాడు [illegible] బటన్లు పెట్టుకుంటూ.

"అలాగేరా! త్వరగా ఇంటికి వచ్చేస్తాలే..." అనటంతో శ్రీధర్

"వస్తే" అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

* * *

కోడలు అందించిన టీ [illegible] గదిలోకి కాస్సేపు [illegible] మొక్కలకి నీళ్ళుపోస్తూ [illegible] తోట, పిట్టలు, [illegible] ఆడుకున్నది, ఉయ్యాలలు [illegible] చూసి, పిల్లలకి [illegible].

ఇలా ప్రతి రోజూ క్రమం తప్పకుండా [illegible] కొచ్చి ఈ తతంగాన్ని చూస్తున్న ముగ్గురు పిల్లలు కొంతకాలం [illegible] డించుకున్నా క్రమంగా దగ్గర చేరి వాళ్ళ దొంగాటకి కళ్ళు మూసే బాధ్యతని ఆయన కిచ్చి, ఆడుకునే బాల్ని, రింగ్ని దాచమని, అలా అలా అలవాటై పోయారు. ఆ ముగ్గురు మగ పిల్లల్ని వెంకట్రామయ్యగారు ఒక్క రోజైనా చూడందే ఉండలేరు. తాతయ్యని చూడందే వాళ్ళూ ఉండలేరు. గోపీ, శేషగిరి ఏడేళ్ళ వాళ్ళు. శ్యామ్కి మాత్రం ఆరేళ్లే అయినా గోపీకి శేషగిరితో చాలా స్నేహం.

ఈ రోజు శేషగిరీ, గోపీ మాత్రమే తాతగారి రాకకోసం ఎదురు చూస్తున్నారు.

"'శ్యామ్' రాలేదేం, బాబూ?" అడిగారు వెంకట్రామయ్య గారు.

"శ్యామ్కి జ్వరం వచ్చింది తాతగారూ. తగ్గిన తరవాత ఆటకి వస్తానని మీకు చెప్పమన్నాడు."

"పాపం! వాళ్ళమ్మ చాలా భయపడు తోందండి."

"అలాగా? వాళ్లిల్లు ఎంత దూరం ఇక్కడికి? వాళ్ళ నాన్నగారేం చేస్తూ ఉంటారు?"

ఇన్నాళ్ళుగా ఈ పిల్లలతో పరిచయం ఉన్నా వాళ్ళ వివరాలు మాత్రం ఆయన ఎప్పుడూ అడగలేదు. ఈ రోజు శ్యామ్ గురించి తెలుసుకోవాలని అడిగారు.

"శ్యామ్కి నాన్న లేడండి. అమ్మ ఒక్కతే... వాళ్ళ కెవరూ చుట్టాలు కూడా లేరు. అసలు వాళ్ళింటికి ఎవరూ వెళ్ళరు. అసిది ... అదే ... శ్యామ్ వాళ్ళ అమ్మకి పెళ్ళి కాకుండానే ... శ్యామ్ పుట్టాడట ... మా అమ్మల [illegible] వాళ్లంతా ఏదేదో చెప్తారు కానీ, మాకు సరిగా తెలియదు. శ్యామ్ అంటే మాకు చాలా ఇష్టం. అందంగా ముద్దుగా ఉంటాడు కదూ, తాతగారూ? అసలు అల్లరి చెయ్యడు. బొమ్మలాగా కూర్చుని కళ్ళతో చూస్తూ ఉంటాడు. వాడి ముక్కు బలే బాగుంటుంది కదండీ... ఒరే, శ్యామ్ ఒక్క ముద్దివ్వరా అంటే ఇచ్చేస్తాడు." శేషగిరి, గోపీ ఏదేదో చెప్తూ ఉన్నారు. కానీ, వెంకట్రామయ్య గారి బుర్రలోకి అవన్నీ ఎక్కటం లేదు.

[illegible] వెళ్ళి [illegible] పాపం! వయస్సులో [illegible] ఒక [illegible] అందరు [illegible] ఎవరు [illegible] అలాంటి [illegible] అలా [illegible].

శ్యామ్ చాలా తెలివైన వాడు. గోపీ, శేషగిరి దూరంగా పోయి ఆడుకుంటూ ఉంటే తాతగారి దగ్గర కూర్చుని ఎన్నెన్నో ప్రశ్నలు వేస్తూ ఉండేవాడు.

"తాతగారూ! ఆకాశంలో అన్ని చుక్కలు ఎందుకున్నాయి? [illegible] దేవుడంటే ఏమిటండీ— అది ఎక్కడుంటాడూ? మనకి కనిపిస్తాడా [illegible] దేవుడి వంటివారా?" ఇలా ఎన్నో సందేహాలు వెలిబుచ్చేవాడు. వాటి న్నింటికీ ఓపిగ్గా సమాధానం చెప్పే ఆ తాతగారంటే శ్యామ్కి చాలా చాలా ఇష్టం. [illegible] బాలకృష్ణుడిగా అయిన వీళ్ళ పరిచయం వెంకట్రామయ్యగారికి విడ దీయని బంధంలా అయింది. ఒక్కొ క్క రోజు ఆ పిల్లాడి [illegible] ఆ కళ్ళల్లో [illegible] విడదీయలేని [illegible] మాయం [illegible].

"ఇంకా స్నేహం చూడాలంటే, శేషూ... తాతగారు వస్తారేమో" అంటూ శ్యామ్ వాళ్ళ చేతిని గిల్లుకుంటూ [illegible] ఇంటి కెడతాడు. మరునాడు రోజూ కల్లా త్వరగానే ఆట్లా పిల్లలు ముగ్గురూ, ఇటు వెంకట్రామయ్య గారూ పార్కుకి చేరుకుని నిన్న ఎందుకు రాలేకపోయిందీ తాతగారూ, ఆయన రానందుకు తమకి ఎంత బాధ కలిగిందీ పిల్లలు ముగ్గురూ చెప్పుకున్న తర్వాత [illegible] వాళ్ళ [illegible] మనస్సులా [illegible]. శేషగిరి, గోపీ కాస్త పెద్ద వాళ్ళు గనక అంతగా తాతగారు అంటూ గోల పెట్టరు. కానీ, శ్యామ్ మాత్రం తాతయ్యని చూడందే ... ఆ రోజు ఏదో పోగొట్టుకున్న వాడిలా బాధ పడిపోతాడు.

"తాతగారూ మనం ముగ్గురం ఆడు కుందాం అండి."

గోపీ ఆటలకి సిద్ధమైపోయాడు. కానీ, వెంకట్రామయ్య గారు పరధ్యానంలో పడి సరిగ్గా జవాబివ్వలేదు. ఆ ఇద్దరే కాస్సేపు ఆడుకుని, "తాతగారూ, వర్షం వచ్చేలా ఉంది. మీ రీ రోజు అదోలా ఉన్నారు. మేం ఇంటికి వెళ్ళిపోతాం.

ఆయత్తమవుతున్నాను

[illegible] ఈ బ్రహ్మాండ గవాక్షాలలో
[illegible] రహస్యపు సరిహద్దు [illegible]
మానవుని చేతిలో [illegible]
ఆకాశ వీధులలో [illegible]
స్వర్గాలన్నీ తాకిన చిత్రాలను పరిశోధించాలన్నీ
రంగురంగుల [illegible] లేకుల
సింగారం బ్రతుకులు [illegible]
ఆయత్తం అవుతున్నాను!

* * *

కృత్రిమ నాగరికత రంగుల వలలో
బ్రతుకీడ్చడానికి తెచ్చిపెట్టుకొన్న
బలవంతపు నవ్వులలోని దుఃఖాశ్రువులను తుడిచివేయాలన్నీ,
రాజకీయ సుడిగుండాల హాలాహలంలో
చిక్కిన యువతరానికి చేయి అందించి
రేపటి స్వర్గానికి నేడే రహదారి వేయాలన్నీ,
మానవ తేజస్సులో విద్యుత్తు వెలిగించి కాంతి [illegible]
సమాయత్తం అవుతున్నాను!

* * *

[illegible]ండబారిన గుండె గుండెకీ నవ్వులు
రంగరించి, మానవతతో రంజిల ప్రపంచాన్ని ఆవిష్కరించాలన్నీ,
కండ కరిగినా పొట్టగడవని నిర్భాగ్యుల హృదయాలలో
కవితాఘంటాన్ని ముంచి వచ్చు నిజాల ఛందస్సులో [illegible]
భవితవ్యానికి మేలుకొలుపులు రాయాలనీ,
వెన్నెల సముద్రంలో, గుప్పెడు హాయిని అందరూ పంచుకొనే
దివ్యలోక మహోదయ కళ్యాణ [illegible] శుభముహూర్తం పెట్టాలనీ
ఆయత్తం అవుతున్నాను!!

—[illegible]

మరి మీరూ త్వరగా ఇంటికెళ్ళిపొండి. లేకుంటే తడిసిపోతారు" అంటూ ఇంటి వైపు పరుగు తీశారు గోపీ, శేషూ.

వెంకట్రామయ్యగారికి ఇంటికి అప్పుడే వెళ్ళాలనిపించడంలేదు. శ్యామ్ మాటి మాటికీ గుర్తు వస్తున్నాడు. ఎలా ఉన్నాడో, ఎంత కష్టపడి పెంచితే ఇంత వాళ్ళు అంత కాను! పిల్లలు పెరిగి పెద్దవా ళ్ళయిన తరవాత ... ఆ జీవితం మరోలా ఉంటుంది. తనూ, తన పిల్లలూ, వాళ్ళ భవిష్యత్తుకోసం తను పెద్ద ఆరాటం ... ఆడ పిల్లల పెళ్ళి చేయటానికి ఎంత కష్టపడ్డా అల్లుళ్ళకి సంతృప్తి లేకపోవటం ... ఉద్యోగం, చాలీ చాలని జీతం, బాధ్యతలూ- ఇవన్నీ తన గత జీవితం ఒక్కసారి ఆయన కళ్ళముందు మెదిలింది.

సామాన్యమైన బడిపంతులు ఉద్యోగం, అణుకువ అయిన భార్య, సగం శిథిల మైనా తల దాచుకోవటానికి పనికివచ్చే ఇల్లు. అయినా, సంతృప్తితోనే బ్రతక టమే కాదు, తన పిల్లలతోపాటు పేద పిల్లలకి కొందరికి తన పిల్లల్తో తక్క రుండకుండా ఇంటి బట్టా ఇచ్చి ప్రోత్సాహ ప్రదంగా చూస్తూ వాళ్ళకి విద్యతో బాటు ఉన్నత ఆదర్శాలని నూరిపోస్తూ పాఠ్యాంశాలు చదువు పూర్తి చేయిం చాడు.

అలా చదువుకున్న వాళ్ళలో కొందరు బీద విద్యార్థులు మంచి మార్కులతో ప్యాసై, పై చదువులకి స్కాలర్ షిప్పులు సంపాదించుకొని, కాలేజీలో చేరి, డిగ్రీలు తీసుకుని, ఉన్నత స్థితిలోకి వచ్చిన వాళ్ళు కూడా ఉన్నారు. వాళ్ళందరి లోకీ శ్రీకాంత్ ఎమ్. ఏ. పాసై ఇంగ్లీషు లెక్చరర్ అయి అచ్చంగా వెంకట్రా మయ్య గారిలా స్టూడెంట్లకి ఉన్నత భావాలని నూరిపోస్తూ మంచి లెక్చరరే కాదు, చాలా సమర్థుడూ, తెలివిగల వాడూ శ్రీకాంత్ అన్న పేరు తెచ్చు కుంటున్నాడని తెలిసిన రోజున వెంక ట్రామయ్య గారు పొందిన ఆనందం వర్ణనాతీతం. అయితే, రిటైరై పోయే సరికి చేతిలో చిల్లిగవ్వ మిగులలేదు.

వెంకట్రామయ్యగారికి ఇద్దరు కొడుకులు, ఇద్దరు కూతుళ్లు. కూతుళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు చేశారు. పెద్దకొడుకు సుందరం ఉద్యోగంలోనే స్థిరపడ్డా జీతం చాలదనే గొడవ చేస్తూనే ఉంటాడు. అయినా, తల్లిదండ్రులని రమ్మని ఓ ఉత్తరం వ్రాశాడు. ఎన్నో సంవత్సరాలుగా ఉద్యోగం చేసే కొడుకు దగ్గరికి వెళ్ళి భార్యాభర్తలు చాలా రోజులైనా ఉండలేకపోయారు.

"అసలే పిల్లలు ముగ్గురు. ఈ రెండు గదుల ఇరుకు కొంపలో ఈ మనుషులు వచ్చారు నా ప్రాణానికి. ఎన్ని రోజులు గడపటం" అని గట్టిగానే వినబడ్డాక కొడుకు దగ్గర మరో రోజు కూడా ఉండటానికి ఇష్టపడలేదు వరలక్ష్మమ్మగారు.

ఇంక రెండో కొడుకు శ్రీధర్. బి. కాం. పాసై కంపెనీలో ఉద్యోగం సంపాదించుకున్నాడు. సంపూర్ణని ప్రైవేటుగా పరీక్షలకి కట్టించి, బి. ఏ. పాస్ చేయించి తన కంపెనీలోనే ఏదైనా ఉద్యోగంలో వేయించుకుంటే అప్పుడు ఇద్దరి సంపాదనతో హాయిగా బ్రతుక వచ్చని కలలు కంటూ భార్యకి మారి చెప్తున్నాడు పాఠాలు. ఇంక సంపూర్ణకి ఓ వైపు చదువు, మరో వైపు ఇంటి బాధ్యతలు. విసుగు కలిగిస్తూనే ఉన్నా పైకి ఏం మాట్లాడదు. మౌనంగా బాధని భరిస్తోంది.

జీవితంలో ఈ నాడు ప్రతి మనిషీ ఉన్నత స్థితిలోకి రావాలని పడే తపన, అంతస్తుని పెంచుకోవాలనే ఆరాటం చూస్తుంటే ఆశ్చర్యం, ఆనందం కలుగుతూంటాయి వెంకట్రామయ్యగారికి.

అయితే, ఈ డబ్బు సంపాదన అనే వ్యామోహంలో పడి ఎంత అశాంతి కొని తెచ్చుకుంటున్నాడో మనిషి ఆలోచిస్తున్నాడా? ఇప్పటి వాళ్ళు పొందేదానికంటే పోగొట్టుకునేదే ఎక్కువేమో అనిపిస్తోంది. శాంతి లేని జీవితం కంటే నరకం మరేం ఉంటుంది?

ఇదివరకు రోజుల్లో ఒక్క మగాడు కష్టపడి తెచ్చినా ఇంట్లో ఎందరో ఉన్నా సంతృప్తిగా బ్రతుక గలిగేవాళ్ళు. కానీ, ఈ నాడు నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు ఆకాశాన్ని అంటటం ఒకటే కాదు, మనిషిలోని కోరికలూ, అవసరాలూ కూడా ఆకాశాన్ని అంటినాయి. మనస్సుకి శాంతిని కరువు చేస్తున్నాయి. అందుకే ఇప్పటి వాళ్ళలో ఇంత అసహనం కనిపిస్తోంది.

టపటపమని నాలుగు వాన చినుకులు నెత్తిన పడ్డ తర్వాత గాని వెంకట్రామయ్య గారి ఆలోచనలకి ఆనకట్ట పడలేదు. పార్కులోని రేడియోలో వింటి తెలుగు వార్తలు రావటంతో ఆయన గత స్మృతులు పూర్తిగా పక్కకు తప్పుకున్నాయి.

"అరె! శ్రీధర్ సినిమాకి వెళ్దామన్నాడు కదూ! ఎంత పొరపాటు!" వెంటనే లేచి ఉత్తరీయం భుజాన వేసుకుని గబగబా పార్కు బయటకి వచ్చి నడక వేగం పెంచినా వర్షం పెద్దదై పోయింది. బట్టలు పూర్తిగా తడిసి పోతాయేమో అనుకుంటూ ఓ పెంకుటిల్లు వసారాలోకి చేరారు. అక్కడ చాలా మంది భిక్షకులు ముడుచుకు కూర్చున్నారు. ప్రొద్దున్న పార్కులో చూసిన గుడ్డి భిక్షగాడు మోకాళ్ళ మీద తల పెట్టుకుని గొణుక్కుంటున్నాడు. ఓ పదేళ్ళ అమ్మాయి ఏదో పాట పాడుతోంది.

"ఏమ్మా, ఏంటది?" వెంకట్రామయ్య గారు ఆత్రంగా అడిగారు, ఆ దగ్గరలోనే నిండా ముసుగు కప్పి ఉన్న ఆకారాన్ని చూస్తూ.

"రేడి పెళ్ళాం, బాబూ! నెత్తురు కక్కుకు చచ్చిపోయింది. పాటలు పాడి ముష్టెత్తుకొచ్చేది ... కొరివెట్టేందుకు కూడా దమ్మిడీ లేదు ఈడిదగ్గర. ఓసైపేమో మాయదారి వాన ..."

కుంటివాడు ఆశగా వెంకట్రామయ్య గారి చెయ్యినీ, పర్సు జేబునీ మార్చి మార్చి చూస్తూ అడుగుతూంటే వెంకట్రామయ్య గారి గుండె నెవరో బలంగా చుట్టి పిండేస్తున్నట్లుంది.

"మనసే కోవెలగా! మమతలు మల్లెలుగా..." ఆ అమ్మాయి పాడిన పాట ఆయనకి వినిపిస్తున్నట్టే ఉంది. కానీ, ఆ అమ్మాయి ... నిశ్చింతగా మళ్ళీ లేవవలసిన అవసరం లేకుండా నిద్రాదేవి ఒడిలో ఒరిగిపోయింది.

జీవితం ఎంత క్షణభంగురం! ఇలాంటి జీవితం కోసం ఎందుకింత వ్యామోహం? వెంట ఏదీ రాదు. ఏదీ రాదు.

జేబులోని రెండు రూపాయల కాగితం అతని మీదకి విసిరేసి వర్షంలో తడుస్తూనే ఇంటిముఖం పట్టారాయన.

వానలో తడుస్తూ వస్తున్న మామ గారిని చూడగానే కోడలు ముఖం ధుమ ధుమ లాడిస్తూ వరండాలోంచి లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. శ్రీధర్ పేపర్ తిరగేస్తూ ముఖం గంటు పెట్టుకు కూర్చున్నాడు.

బ్రతికిన నాలుగు రోజులూ కోపాలూ తాపాలూ, కక్షలూ కార్పణ్యాలూ, ఈర్ష్యా ద్వేషాలూ ... ఆ తరవాత ... ఏం లేదు.

ఆయన ఇలా అనుకుంటూ వాల్చిన మంచం మీద పడుకున్నారు. ఆయన ఎంత మనస్సు మరల్చుకో ప్రయత్నించినా చచ్చిపోయిన భిక్షకురాలు పదే పదే గుర్తుకొస్తోంది. ఆ పైన శ్యామ్‌కి జ్వరం ఎప్పటికి తగ్గుతుందో! ఈ ఆలోచనల్తో సతమతమౌతూ ఆయన కళ్ళు గట్టిగా మూసుకు పడుకున్నారు. కాని, శ్రీధర్కి మాత్రం తండ్రి ప్రవర్తనకి చిర్రెత్తుకొచ్చింది.

'సినిమాకి వెడదాం, ఇంట్లో ఉండాలి అని చెపితే ఒక్క రోజు షికారు మానేయక పోవటం కాక పైగా పదింటికి ఇంటి కొచ్చి ఏవో విందువల్ల ఇంటికి రాలేక పోయానో అయినా ఒక్క మాట చెప్పకుండా ఎలా పడుకున్నారో! ఇంత ఈ పెద్దవాళ్ళు, అన్నయ్యా వదిన లాంటి వాళ్ళే పిల్ల తిక్క కుదర్చగలరు. మేం ఎంత ఓర్పుగా ఉన్నా గుర్తింపు లేదు.' అనుకుంటూ విసురుగా లోపలికి లేచి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

వెంకట్రామయ్యగారు ఇంటికి త్వరగా ఎందుకు రాలేకపోయిందీ కారణం చెప్పి

నిజం నిలకడమీద

ఎదుటి వ్యక్తి నీకు వ్యతిరేకంగా, భిన్నంగా ఆలోచించాడని, అతని బుర్ర బద్దలుకొట్టకు. పదేళ్ళ క్రితం నీ బుర్ర, ఇప్పటి నీకు వ్యతిరేకంగా ఉండేది. అవునా!

—హొరేస్ మాన్

అని అనుకున్నారు. కానీ, శ్రీధర్ ఏమాత్రం అవకాశం ఇవ్వకుండా ముక్తసరిగా మాట్లాడేస్తూండటంతో ఆయన చెప్పలేక పోయారు. రాత్రి పొద్దుపోయే వరకూ కోడలు సాధించటం సన్నసన్నగా వినిపిస్తూనే ఉంది. ఉదయం అవకాశం లేకుండానే కంపెనీకి వెళ్ళిపోయాడు. ఇలా అప్పుడే నాలుగు రోజులు గడిచిపోయాయి. అయినా, ఇంత చిన్న విషయం ఇంత పెద్దది చేసి అలా ముఖం మాడ్చుకునే కొడుకు తను ప్రాణంలో ప్రాణంగా పెంచిన శ్రీధరేనా అనిపిస్తోంది ఆయనకి. 'అసలు వాడికి నేను సంజాయిషీ ఇవ్వాలా? ఏమిటో ...'

ఆయనకి చాలా విసుగ్గా గడిచాయి మరో వారం రోజులు.

ఈ నిశ్శబ్దాన్ని భరించటం చాలా కష్టంగానే ఉంది.

శ్రీధర్కి ఒకరో ఇద్దరో పిల్లలైనా ఉంటే కాస్త కాలక్షేపంగా ఉండేది. అయితే, శ్రీధర్కీ, కోడలికీ ఇప్పుడప్పుడే పిల్లలు అక్కర్లేదు. అందుకే కలగకుండా జాగ్రత్త పడుతున్నారు. ఇలాంటి పరిస్థితిలో సంతోషంగా, హాయిగా గడిపే స్థానము వెంకట్రామయ్యగారికి సాయంకాలం షికారు శ్యామ్‌తో పార్కులో ఆ పసి హృదయాల సన్నిధిలో. అదే కాదు ఎదురవుతూంటే ఆ పిల్లల పరిచయము క్రమక్రమంగా పెరిగి పెంపొందుకోటానికి బంధువు అవుతూంది. ఇంటిలో ఉన్నదానితో ఏదో తెలియని సామీప్యం లభ్యమౌతూంది అదమైత్రి పిల్ల, వెంకట్రామయ్య గారికి, ఆ ముగ్గురు పిల్లలతోనూ ఆత్మీయ ప్రేమానుబంధం ఏర్పడింది. జ్వరం తగ్గలేదని తెలిసి గోళీలు కొంటు తీసుకుని వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్ళి చూసి రావటం అలవాటైపోయింది వెంకట్రామయ్యగారికి.

శ్యామ్‌కి చాలా ప్రమాదమే వచ్చింది. కానీ, మెల్లగా బయటపడ్డాడు. జ్వరం తగ్గాక పథ్యం పెట్టింది కాంత. అయినా, శ్యామ్ ఇంకా కోలుకోలేదు. కాంత జ్వర పడింది. అది మామూలు జ్వరం కాదు, విషజ్వరం అన్నాడు డాక్టర్. కాంత దగ్గర ఉన్న కాస్త డబ్బూ శ్యామ్ మందులకే సరిపోయింది. రోజులు గడుస్తుంటే వృద్ధ ఇరుగూ, పొరుగూ కొంతవరకు గుప్పించుకుని హాస్పిటల్లో చేర్పించారు. కాంతకి నా అనే వాళ్ళు వరే, ఆత్మీయులైనా, స్నేహితులు అన్నా లేరు, ముక్కుపచ్చలారని పసికందు శ్యామ్ తప్ప.

తండ్రి ఇలా ఎవరో అనాథ స్త్రీకి సాయపడటం అసలు నచ్చలేదు కొడుక్కీ, కోడలికీ. ప్రపంచం గొడ్డుపోయిందా? ఎందరో వీళ్లాంటివాళ్ళున్నారు. వాళ్ళందరికీ మనం ఏం చెయ్యగలం? ఇదే కారణం కాదు. ఏదో ఉంది అని లోలోపల కాస్త అనుకుంటున్నారని శ్రీధర్ ఇంటికి వచ్చి కల్లు తాగిన కోతిలా గంతులేస్తున్నాడు. తండ్రిని తప్పు పట్ట లేడు. అడిగేవాళ్ళకి జవాబివ్వలేడు.

సంపూర్ణ మెల్లగా మరో కొత్త విషయం చెప్పింది.

"అత్తగారి బంగారు గాజు ఒకటి విరిగిపోయిందని ఇక్కడే పెట్టెలో ఉంచి వెళ్ళారు. అది తీసుకు వెళ్ళారు నిన్న మీ నాన్నగారు. నిన్న ఉదయం పదిన్నర గంటలకి వెళ్ళి ఈ వేళ ఇప్పటివరకూ రాలేదు. ఇలా ఆయన చేస్తూంటే మీరు చూస్తూ ఊరుకోవటమేనా? నాకేం బాగాలేదు..."

శ్రీధర్ ఈ విషయం వింటూ మరీ ఎగిరెగిరి పడుతున్నాడు.

"అమ్మని రమ్మని ఇప్పుడే ఉత్తరం రాసేస్తాను. అమ్మ రాగానే విషయం ఆయనకి ఎందుకో అప్పుడే అడిగి తేల్చుకుంటాను. అసలు ఇలా ప్రవర్తిస్తే నా దగ్గర ఉండటానికి వీల్లేదంటాను."

శ్రీధర్ ఆవేశంగా ఇంకా ఏదేదో అనేస్తూ, "అమ్మకిప్పుడే ఉత్తరం రాసి పడేస్తాను, వెంటనే బయలుదేరమని" అంటూండగానే —

"అక్కర్లేదురా! నేను ఇందాకే టెలిగ్రామ్ ఇచ్చాను, వెంటనే వచ్చెయ్యమని. నీ కంత శ్రమకూడా అక్కర్లేదు" అన్న తండ్రి మాట వినిపించింది. అప్పటికి చాలాసేపటి నుంచీ నిలబడివున్నట్లు ఆయన ముఖమే చెబుతూంది. పల్చగా వాడి పోయిన ముఖం ... వాడిపోయి తడిసిన పంచె, తడిసిన ఉత్తరీయం, శరీరం మీద వ్రేలాడుతూంటే అరచేతు... శ్యామ్ ఒప్పి ఏడ్చి కాబోలు వెంకట్రామయ్య గారి ఎడమ భుజం మీద సొమ్మసిల్లి పడుకుని ఉన్నా మధ్య మధ్య వెక్కుతూనే ఉన్నాడు. శ్యామ్ వీపుని ఆత్మీయంగా నిమురుతూ నిలబడ్డ తండ్రిని చూసిన క్షణంలో శ్రీధర్ గుండె క్షణం గబగబా కొట్టుకుంది. కానీ, అంతలోనే ఆయన అంటే నిర్లక్ష్యం కూడా కలిగింది. తండ్రి వైపు ఒక్కసారి తీక్ష్ణంగా చూసి గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకట్రామయ్యగారు చాలా నిబ్బరంగా వచ్చి తన మంచం మీద శ్యామ్‌ని పడుకోబెట్టి దగ్గర కూర్చున్నారు... సంపూర్ణ క్షణంలో ఆయన స్థితి గ్రహించేసింది భర్తకి చెప్పేసింది, మెల్లని స్వరంతో.

"బహుశా ఆ పసితల్లి 'హరీ' మని ఉంటుంది. ఆ కొడుకు బాధ్యత ముసలి నెత్తి మీద వేసి చేయి దులుపుకోవాలని కాబోలు దాదేమోయే తద్దినాన్ని మన ఇంటికి తెచ్చారు. నే నిలాంటివి సహించను. ఆ పిల్లాడి ఇంట్లో ఒక్క క్షణం కూడా ఉండటానికి వీల్లేదు. నాకు చికాకొచ్చిందంటే మనిషినికాను. మా ఇష్టం ఇంక. నాకు నాలుగుసార్లు చెప్పే అలవాటు లేదు" అంది క్షిప్తంగా.

భార్యా భర్త లిద్దరూ దాదాపు మరి రెండు గంటలవరకూ ప్రక్క గది వదిలి బయటకు రాలేదు. ఎంతసేపటికీ తండ్రి గదిలోంచి ఏమాత్రం అలికిడి వినిపించక ఆయన ఆకలి ఎరిగి నిద్రపోతున్నారా, లేక అన్నం పెట్టమని అడిగేందుకు ముఖం చెల్లలేదా? అని శ్రీధర్ అనుమానం అడుగువేస్తూ తొంగి చూశాడు. మంచం మీద శ్యామ్ కానీ, ఆ గదిలో మరెవ్వరూ కానీ కనిపించలేదు. శ్రీధర్ ఇంకాస్త ఇవతలికి వచ్చాడు. మంచం మీద మడత పెట్టిన కాగితం గాలికి రెపరెపలాడుతూంది కానీ, తండ్రి కనిపించలేదు.

"నాన్నా ..." వాకిట్లోకి వెళ్ళాడు అన్నీ మరిచిపోయి.

అప్పటికే వెంకట్రామయ్యగారు ఓ భుజం మీద శ్యామ్‌ని పడుకోబెట్టుకుని మరో చేతిలో చేతిసంచీ పట్టుకుని ఆ దీర్ఘమైన మెయిన్ రోడ్డు మీద మంచి స్టేషన్ వైపు వెళ్ళిపోతున్నారు.

శ్రీధర్ ... "నాన్నా!" అంటూ అలాగే నిలబడిపోయాడు. [illegible] ఉత్తరం తీసుకుని విప్పి చదువ మొదలెట్టాడు.

నేను పాతకాలం వాడిని. ఇప్పటి సమాజానికి [illegible] తెలియనివాడిని. నీ కేమన్నా బాధ కలిగిస్తే క్షమించమని అడుగను. ఎందుకంటే నువ్వు నా కొడుకువి కనుక.

ఈ 'శ్యామ్' బాధ్యత నీ మీద పెంచాలనే ఉద్దేశ్యంతో కాదు నే నీ పసివాడిని తీసుకొచ్చింది. ఏ దిక్కూ లేని ఓ అనాథ స్త్రీ— అయినా ఒక మహా పుణ్యాత్మురాలని ఎందుకంటే [illegible] స్వరూపం దగ్గర లేదు, ఉన్న ఈ పాపను తీసుకోగలిగిన వాళ్ళు లేక నా చేతిలో ఉంచి ప్రశాంతంగా కన్నుమూసింది ఆ నిర్భాగ్య స్త్రీ. ఆమె ఎవరో నే నెరుగను? నిజమే. నే నీ బాధ్యతని మోయాలని, ఆ శక్తి ఉందని కావాలని నేననుకోలేదు. అనుకోకుండా ... భగవంతుడు ఈ కొత్త బంధాన్ని ఏర్పరిచాడు. అయితే తెంచుకుంటే పోదా అని నీ సందేహం.

కానీ, శ్రీధర్, శ్యామ్ అమ్మ, అదే శాంతకి నేను మాట ఇచ్చాను. నీ చిన్నారి బాబుకి ఏ లోటూ ఏర్పడదు. నేనున్నానమ్మా, శాంతమ్మ తల్లీ, నిశ్చింతగా నిద్రపో అన్నాను. అయితే, శాంత ఇంక మరి మేలుకోదనీ, తృప్తిగా కళ్ళు మూసేస్తుందనీ అనుకోలేదు. ఇది భగవంతుడి ఇచ్ఛ. అన్ని బంధాలనీ వదిలించుకొని వయస్సులో ఉన్న నువ్వు, [illegible] ఈ వయస్సులో మరి ఈ [illegible] బంధంతో [illegible] ఆ పిల్లాడికే [illegible] నీ బాధ్యత [illegible] ఈ చిరు [illegible] అమ్మని అక్కడికే [illegible] కూడా ఇచ్చేశాను.

శాంత చేతుల్లోంచి [illegible] విరిగిన బంగారు గాజు అమ్మకం [illegible] మా అమ్మ మాట [illegible] నాకు [illegible] ఉంచుకోవటానికే [illegible]. ఇంతే.

— నీ తండ్రి."

భార్య చేతిలో ఉత్తరం లాక్కుని గబగబా చదివిన శ్రీధర్ రెండు చేతులతోనూ ముఖం దాచుకుని మంచం మీద కూలబడ్డాడు.

"నాన్నా ... నేను ఈ తరానికి వారసులం. మా వ్యక్తిత్వాన్ని, ఆత్మాభిమానాన్ని గుర్తించలేని నీ కొడుకుని చెప్పుకోవటానికే సిగ్గుపడుతున్నాను. నా తొందరపాటుతనానికీ, ఓర్పులేనితనానికీ మంచి శిక్షే విధించి వెళ్ళిపోయారు ..."

శ్రీధర్ కన్నీళ్ళు టపటపా క్రింద పడుతూన్నాయి. సంపూర్ణ తన తప్పు గ్రహించి ముఖం పమిటతో దాచుకుంది, భర్త ముఖంవైపు చూడలేక. ★